

Nieuwsbrief Maart en april

De weken vliegen voorbij, hierbij het overzicht van de gebeurtenissen van maart en april. Om deze sneller te versturen voegen we het nu samen. Dat maakt het een lange nieuwsbrief, maar er zijn dan ook veel grote thema's besproken. Deze nieuwsbrief is opgetekend door Hanna van der Werff.

Navigeer door de nieuwsbrief:

- **Isolatiemotie**
- **Empatec**
- **Energielandschap Sexbierum**
- **Recreatieve voorzieningen Zwarte Haan**

Isolatiemotie

Op 4 maart is er een gemeenteraad geweest. Daar kunnen we kort over zijn, een korte raadsvergadering. Daarom namen wij de ruimte om een **motie vreemd aan de orde van de dag** in te dienen. Onze ambities vanuit SAM zijn groot op het gebied van duurzaamheid en de warmtetransitie. Daarom hebben wij een motie ingediend samen met de VVD. Vanuit Europa zijn gelden beschikbaar vanuit het herstelplan, waarbij 1 derde besteedt moet worden aan duurzaamheid. Het behoort tot de mogelijkheden om dit in te zetten voor de verduurzaming van woningen. In onze gemeente hebben veel mensen energiearmoede. Zij besteden een groot deel van hun inkomen aan de energielasten. Dit heeft voor een groot deel te maken met de isolatiewaarde van woningen. Wij vroegen met deze motie de wethouder om contact te zoeken met het Noordelijke uitvoeringsprogramma om isolatie van woningen op te nemen in de operationele programma's. De motie werd raadsbreed aangenomen.

Werkgroep beleidsindicatoren

Op 18 maart is er een werkgroep **beleidsindicatoren** geweest. In de voormalige gemeente Franekeradeel werd hier reeds mee gewerkt. Het effect van deze indicatoren is dat raadsleden beter in staat worden gesteld hun controlerende en kadergevende rol uit te voeren. Wanneer wij als raad meer sturing geven aan beleidsindicatoren, kunnen we aangeven welk effect wij verwachten en de uitkomst langs deze lat leggen. Dat het nog niet zo simpel is om geschikte indicatoren op te stellen bleek wel tijdens deze bijeenkomst. Niettemin bleven alle betrokken raadsleden enthousiast. Dit krijgt een vervolg de komende periode tot de verkiezingen.

Mobiliteitsvisie

Op 23 maart was er een kernteam mobiliteitsvisie. We hebben de **mobilitatevisie** teruggekregen. Dit was het laatste moment om nog onderwerpen mee te geven aan het college en dat hebben we ook zeker gedaan. We willen het graag concreter, deze visie is nog veel te algemeen. Dit moet een visie voor Waadhoeke worden en niet een visie die ook in Leeuwarden en de Fryske Marren kunnen plakken. Door concreter te worden op, deelvervoer, laadpalen, jongeren en leefbaarheid. Willen we dat deze visie echt voor Waadhoeke wordt. Het is nu aan het college om dingen concreter te gaan maken en de visie bij te schaven waar dat nodig is.

Werkgroep implementatie omgevingswet

Op 25 maart was er een werkgroep implementatie **omgevingswet**, we hebben weer een nader tijdspad gekregen en uitleg over het communicatieplan richting inwoners, afdelingen en raad. In december dit jaar zal er een verordening aan de raad worden voorgelegd hoe de participatie van

inwoners wordt gewaarborgd. Een belangrijk moment voor SAM, om daar goed sturing aan te geven. In 2022 zal er gewerkt worden aan de omgevingsvisie, met de nieuwe raad wellicht.

Empatec

Over Empatec kunt u de laatste maanden veel lezen in de krant. De maand maart en april is dit onderwerp veelvuldig besproken in de fractie, met andere Friese fracties en met vele anderen. Een lastig dossier. We willen geen carte blanche maar kunnen ook niet meestemmen met de vraag van CDA, VVD en CU om financieel niet meer ruimte te geven. Wij willen dat Empatec een goed plan maakt en omdat het budgetrecht bij de gemeenteraad ligt kunnen wij nog tegen stemmen.

Hieronder het betoog zoals dit gehouden is door mij in dit debat op 8 april.

Bedankt voorzitter, ik heb lang gedaan over het schrijven van deze tekst. Er zijn maar weinig onderwerpen in de raad geweest waar ik met zoveel mensen over heb gesproken en zoveel over heb nagedacht. Het is duidelijk het is voor SAM een belangrijk onderwerp. Je moet solidair zijn met naasten en dus ook met mensen die niet dezelfde kansen hebben als jij.

Het zal je maar gebeuren dat je anders bent in dit land. Dat het niet lukt om in de snelle pas van de mensen om jou heen mee te gaan. De groep mensen in Nederland die mee kan komen in deze snelle pas is groot. Wij lopen met zijn allen zo snel dat we mijlen ver van de mensen vandaan lopen die dit niet lukt. We raken soms wel verontwaardigd over een affaire waarbij mensen achtergesteld zijn maar zijn ook geneigd te zeggen: had je maar harder moeten lopen. Want het is toch je eigen schuld dat je niet mee loopt?

Dat meelopen, meedoen aan de maatschappij, participeren. Wie bepaalt wanneer iemand wel of niet participeert? Wij van SAM zien het als volgt: Empatec is een onderdeel van de maatschappij en dus als je daar werkt doe je mee. Je zet je in, je haalt resultaten en hebt na een dag werken voldoening. Je doet mee als je in beweging bent. Als je ervaringen op doet die jou een gevoel van voldoening geven, want psychologen weten dat een van de grootste beschermende factoren tegen psychische klachten voldoening is. De fractie van SAM wil zo min mogelijk mensen thuis op de bank achter netflix. Voorkomen dat mensen op de bank komen is wat ons betreft nog mooier. Wij zouden dan ook graag zien dat het O3 project zich ook richt op jongeren op het speciaal onderwijs, en hen ook een prachtige toekomst hier in onze gemeente biedt.

Misschien moeten we wel stellen dat door de hogere snelheid van onze maatschappij, er eigenlijk steeds meer mensen niet meer in staat zijn om mee te rennen, althans de groep blijft qua grote misschien gelijk maar de afstand neemt toe. Deze groep wordt in dit stuk perspectiefrijk genoemd. Hoe je het ook noemt het zijn mensen met mogelijkheden maar op volle vaart mee doen lukt niet. Er zijn altijd mogelijkheden om te leren, om te leren meelopen met wat er in een bedrijf wordt gevraagd. Iemand achter een tafel zetten en elke week hetzelfde werk laten doen is aanzienlijk goedkoper dan iemand ondersteunen in ontwikkeling en nieuwe vaardigheden leren. Training, coachen, lesgeven kost tijd en dus ook geld. Maar het is een investering in het welzijn van mensen. Als kanttkening maken wij nog wel, dat Empatec niet het enige middel kan zijn wat ingezet wordt voor participatie. Want ook met een grotere groep bij Empatec blijven er mensen op de bank die eerst andere stappen moeten maken. Wij denken daarbij ook aan sport of vrijwilligerswerk.

We besluiten vandaag nog niet over de grote van de groep mensen die gebruik mogen maken van Empatec, wel de doelgroep maar niet het aantal beschikbare plaatsen. Maar geven Empatec een richting mee, waarmee zij een organisatie kunnen opzetten met een stabiel aantal deelnemers en financieel gezond kunnen worden. De groep deelnemers mag dus van ons groter, en om Empatec de kans te geven met hun inzichten een businesscase neer te zetten waarmee zij denken aan onze

vragen te voldoen, geven wij geen richting mee qua financiën. De financiële problemen bij Empatec zijn jarenlang door de organisatie zelf opgevangen, er zijn plannen geweest om het tij te keren maar het was niet genoeg. Het advies in het iroko rapport is duidelijk: verhoog de bijdrage per deelnemer naar 3000 euro. Wij kunnen dan ook niet instemmen met een amendement wat stelt dat de businesscase binnen de huidige financiële kaders moet blijven. Dan leg je het probleem weer neer bij een organisatie, waar er duidelijke adviezen zijn om dit anders te doen. Daarbij verwachten wij uiteraard ook dat er goed gekeken wordt naar creatieve financiële oplossingen en dat de organisatie aangepast wordt op zijn nieuwe taak. Liever nu een stabiele organisatie dan elk jaar weer in de krant staan met een negatief bericht over de financiën.

Onze boodschap in het kort: Zoveel mogelijk mensen van de bank af en weer voelen dat je er toe doet en wat te bieden hebt. Dus aan ons is het de taak om deze mensen de tijd en de ruimte te geven om hun waarde te voelen. Sterker nog de fractie SAM kijkt ook naar Empatec op deze manier, wij geven hen nu ook de ruimte om de waarde die het bedrijf voor ons heeft, te laten zien. En ja dat mag van ons meer kosten dan het nu kost.

De motie van het CDA/VVD/CU heeft het niet gehaald in onze gemeente.

Maar er gebeurde meer in april.

Woonvisie

We begonnen met een voorlichting op 6 april over de stand van zaken in de **woonvisie** gecombineerd met voorlichting over de sociale inclusieagenda. Bij de woonvisie was het volgens ons de bedoeling om de informatie die is opgehaald uit de dorpen om die te presenteren. Die verwachting kwam maar deels uit. Wel werd er alvast aangekondigd dat er in de gemeente Waadhoeke voor 350 woningen reeds projecten lopen. De provincie heeft aangegeven dat er ruimte is voor 603 woningen. Vanuit de dorpen bereiken ons berichten dat er zeker behoefte is aan meer woningen.

Energielandschap Sexbierum

Op 13 april een bijeenkomst over **RES een publiekssessie**. Er is vanuit de gemeente een plan ontworpen voor **een energielandschap in Sexbierum**, 400 hectare zonnepanelen. Niet direct schrikken, mijn haren gingen ook overeind. Ik zal proberen er woorden aan te geven, maar ik ben geen techneut dus het is in grote lijnen.

De situatie is als volgt, wij hebben als coalitie in 2018 afgesproken energieneutraal te zijn in 2040, juist 10 jaar eerder. We waren ambitieus. De gemeente loopt echter tegen vele beperkingen aan. Deze avond ging het over de opwek van stroom, niet over het verwarmen van woningen. Het netwerk van Liander kan op vele plekken geen grote hoeveelheden stroom meer aan, dat beperkt de mogelijkheden om op allerlei plekken daken vol te leggen. Op sommige plekken is nog wel ruimte op het netwerk, op andere stukken niet. Er is een berekening gemaakt van hoeveel stroom er nodig is, nadat we 30 procent hebben bezuinigd (dit op zich is nog een hele prestatie, maar dat is een ander onderwerp). Dat halen we nu niet met de huidige groene opwek.

Wij hebben in de gemeente op 1 plek een onderstation, waar grote hoeveelheden energie op kunnen worden aangesloten. In een kring daaromheen werd een gebied bij Sexbierum aan gewezen als optie. En hoe gaan we dan opwekken? Dan lopen we tegen het volgende aan, windmolens mogen niet meer van de provincie. En dan blijven zonnepanelen over. Uiteraard staat de techniek niet stil en

komen er steeds nieuwe technieken voor opwek, maar deze zijn nu nog niet beschikbaar op korte termijn. Alternatief wat is bedacht is een energielandschap waarbij de panelen niet aaneengesloten worden geplaatst. Daardoor blijft de ondergrond begaanbaar en houdt de bodem onder de panelen zonlicht en ook leven. Het zou dus ook een tijdelijke oplossing kunnen zijn, tot er andere technieken beschikbaar komen.

En dan rest de vraag. Hoeveel moeten we als gemeente Waadhoeke eigenlijk nog opwekken? In de RES Fryslan hebben we afgesproken dat we in ieder geval 2,3 TW samen zouden opwekken als lokale overheden. Maar ambitieus als we zijn hebben we samen afgesproken dat we wel 3,0 TW aankunnen. Inmiddels hebben we al 2,5 TW opgewekt en lopen er nog plannen voor de overige 0,5 TW. Is het dus wel nodig? Kunnen wij nog wachten? Zijn we hiermee in 2030 al energieneutraal? Andere fracties spraken zich snel uit, zij willen dit niet. De ene wil ook geen windmolens, de ander wil juist meer ruimte voor windmolens. Wij wilden niet zo snel antwoord geven. Voor ons rest de vraag of er tijd is om te wachten tot er veranderingen zijn binnen de provincie? Of tot er andere technieken beschikbaar komen? Het is een discussie die wij op deze avond niet hebben gevoerd, het was een publiekssessie, op zo'n avond houden raadsleden zich meer op de achtergrond. Er volgt nog een publiekssessie en een kernteam. We hebben nog tijd ons te beraden. En mogelijk een avond voor SAMmers te houden? Op zijn minst is het een thema wat binnen ons verkiezingsprogramma concreter moet worden uitgedacht, zodat we de nieuwe fractie met een duidelijk geluid op pad sturen.

Op 15 april hadden wij een ruim vier uur durende **raadsvergadering**. Digitaal, zonder pauze. Ik kan mij voorstellen dat u deze niet volledige hebt uitgekeken. De raad begon met een vragenuur wat meer dan anderhalf uur duurde. Daarnaast is het plan van aanpak besproken wat moet leiden tot een transitievisie warmte. In het kort: hoe gaan we van het aardgas af. Deze ambitie is landelijk gesteld en daar moet de gemeente een plan voor maken. Op deze avond stellen wij vast dat een onderzoeksbureau voor de gehele gemeente in kaart brengt welke opties er per wijk en dorp geschikt zijn. Daarna zal er hopelijk een grote zak met geld uit Den Haag komen en kunnen er veranderingen worden gemaakt. Ik heb dit stuk voorbereid met input van Govert Geldof, Johan Harms en Sjef van der Lubbe. Hieronder mijn inbreng voor deze avond.

“Vanavond stemmen wij over een plan van aanpak, hoe gaan we komen tot een plan om genoeg huizen duurzamer te verwarmen. Je zou het er bijna warm van krijgen. Het levert verhitte discussies op, kan all electric wel in een oud huis, is een warmtenet erg veel werk of vinden mensen dat we gewoon een kerncentrale bouwen. Al hebben we die dan liever niet in eigen gemeente. Zo langzamerhand hebben we nog meer technisch adviseurs dan trainers van het Nederlands elftal op de bank.

Er zal op een gegeven moment een keuze gemaakt moeten worden zodat er voorzieningen kunnen worden aangebracht op grotere schaal. Er is in deze gemeente al een aantal keer een proefproject geweest met wijken om te spreken over gasvrije wijken. Wij van SAM zijn wel benieuwd naar de uitkomst of voortgang van deze projecten. Misschien kan de wethouder daar nu al wat over vertellen. Het kan ons ook dingen leren over verwachtingen, benodigde communicatie of problemen die in een wijk kunnen spelen. Lukt het inwoners ook om gezamenlijk tot een plan te komen voor hun wijk? Wat hebben deze wijkbewoners van ons nodig?

Uiteindelijk is het misschien ook wel niet heel ingewikkeld. Een wijk met relatief nieuwe woningen, bouw na 1990, kan all electric worden zonder al te grote investeringen van burgers. In dorpen en oudere wijken waar de woningdichtheid genoeg is kan gekozen worden voor een warmtenet. Die op diverse wijzen kan worden verwarmd. Voor de overige woningen zou groengas, verkregen door

monovergisters, mogelijk kunnen zijn icm een warmtepomp zodat de hoeveelheid gas beperkt blijft. Wij zijn benieuwd naar de voorgestelde plannen die het onderzoek opleveren.

Maar daarnaast uiteraard ook zeer benieuwd naar de reactie van inwoners op deze plannen. Doordat wij keuzes gaan maken op wijk en dorps niveau is communicatie van wezenlijk belang. Niemand mag wat ons betreft hier in deze gemeente onverwacht een opdracht door de bus krijgen en een voldongen feit te horen krijgen. Daarbij moet er ook erg rekening gehouden worden dat de kosten voor mensen niet te veel uit een lopen. De ene oplossing kan zonder al te grote aanpassingen in de woning maar een all electric oplossing kost meer.

Er zijn vele projecten en oplossingen mogelijk, wat SAM betreft mag alles op tafel en kan er creatief gekeken worden. Bijvoorbeeld naar de leidingen met warm water van de zoutwinning die vanaf 31 december niet meer gebruikt worden voor zout maar wel warmte kan brengen voor kassen of woningen.

Het zal een grote opgave zijn en de gemeente zal moeten kijken naar de mogelijkheden om inwoners hierin te ondersteunen en niet enkel op te leggen. Met dit plan van aanpak kan SAM instemmen omdat wij de inventarisatie van mogelijkheden een goede zet vinden.”

RES Fryslân-bijeenkomst

Op 19 april was er een **RES Fryslân** bijeenkomst. Een mooie bijeenkomst met veel deskundigen en ruimte om vragen te stellen. Vragen die niet beantwoorden konden worden, komen op een later moment. De sessie is via de website van RES Fryslân terug te kijken. We doen als Fryslân nu een ambitieuzer aanbod dan eerder. In dat bod wordt huidige opwek en geplande projecten meegenomen. Het gaat met name over de technieken die op dit moment beschikbaar zijn, dat kan in de toekomst veranderen. Net als dat de vraag om een hoger bod te doen ook in de toekomst nog mogelijk is.

FUMO

Op 20 april bijeenkomst over de begroting en koers van de **FUMO**. De afgelopen jaren was er veel ongenoegen over de kostenontwikkeling bij de **FUMO**. Vooral ook de toerekening van de kosten aan de gemeente zorgde altijd voor veel discussie. De nieuwe toerekening methode met als uitgangspunt “de vervuiler betaald “ wordt door de SAM fractie omarmd. Wij hebben wel onze zorgen uitgesproken dat de FUMO snel moet inspelen op de komst van de omgevingswet. Wij blijven daarnaast kritisch over de kostenontwikkeling van **de FUMO**.

Project Koehool Lauwersmeer

Op 21 april een voorlichting van het project **Koehool Lauwersmeer (KLM)** waarbij de dijk verstevigd moet worden. Er wordt per situatie gekeken naar de mogelijkheden die bij dat stuk dijk passen. Het is een groot en ambitieus project, waarbij veel rijksgeld wordt geïnvesteerd in droge voeten. Het is makkelijk te verwarren met de waddenagenda, waarbij een agenda voor de hele waddenkust is gemaakt. Dat staat echter los van het KLM-project.

Publiekssessie oud-papier Waadhoeke

Op 22 april is er een publiekssessie over het oud papier geweest. Het doel van de bijeenkomst was het bespreken van de toekomst van het oud papier in Waadhoeke. Met vooral de inbreng van de inwoners en verenigingen. Ook Omrin was er, deze had een presentatie hoe zij graag zouden willen hoe het ophalen eruit zou gaan zien. Daarna waren de verenigingen aan de beurt. De verenigingen

hebben een duidelijk beeld voor ons geschetst wat niet te vergelijken is met wat Omrin gepresenteerd heeft. Ze willen graag de situatie zo houden zoals die nu is.

Gladheidsbestrijding

Haije Stellingwerf heeft namens SAM in de gemeenteraad van 29 april vragen gesteld over de aanbesteding van de gladheidsbestrijding. De gemeente heeft gekozen om dit uit te gaan besteden aan Omrin. Al jarenlang hebben de gemeentes gebruik gemaakt van plaatselijke aannemers en dat was tot ieders tevredenheid.

Reden voor de aanbesteding was dat er gekozen is voor een duurzamer manier van gladheidsbestrijding en hierdoor de methode van droog strooien te veranderen naar met pekewater te strooien. Dit vraagt een forse investering in apparatuur. Omrin heeft ervaring hiermee in de gemeente Harlingen en Leeuwarden. Bovendien moest er een Europese Aanbesteding georganiseerd worden met de plaatselijke aannemers vanwege overschrijden van de aanbestedingsgrens. Met Omrin hoefde dat niet omdat een samenwerkend bedrijf is binnen de Friese gemeentes.

Inmiddels lopen er gesprekken met Omrin en plaatselijke aannemers om hen dezelfde rol te laten uitvoeren als voorheen maar nu is Omrin de opdrachtgever.

Recreatieve voorzieningen Zwarte Haan

Haije Stellingwerf heeft namens SAM dit agendapunt verdedigd in de raad. Wij hadden op voorhand een motie ingediend die later is omgevormd naar een amendement.

Hierbij zijn betoog:

“Op 23 mei hawwe wy Swarte Hoane ek op de agenda hawn en hawwe we besluten om as Ried unaniem een verklaring van geen betinkst te jaan foar de ontwerp- omjouwingsvergunning. Wol haw ik der sels oanjun dat de bewenners der wol by belutsen wurde moatte en ik ha it idee dat dit nou ek foldwaande plak foun hat. Earder al is dit gebied yn 2014, troch de gemeente it Bildt, is it bestemmingsplan al bekrachtige. Yn dy tiid gjin bezwier, ek net fan bewenners.

Derneist hawwe we as Ried de nota Rekreaasje&Toerisme (beleef Waadhoeke) omearme en fine we allegearre, neffens my, dat Zwarte Haan een prachtig plak is wer mogelijkheden lizze om us ambysje op dit med te ûntwikkeljen.

Yn dizze fergadering wurd us frege om in útspraak van gjin betinkst ôf te jaan fanwege de ynbrochte sjochwize. Derby giet it derom as de nachttun, Starbarn en de trekkershutten under het begrip “dag recreatie” hearre. It antwurd derop is nee. Derby wykt it kolleezje of fan it bestimmingsplan. Ut de romtelike onderbouwing blykt dat it foarstelde inisjatyf (en dêrom ek de bedoelde "nacht" aktiviteiten) net yn striid binne mei goede romtlike planning.

Der kinne wy as SAM Waadhoeke wol yn meigean mar twifelje oer it goede moment.

It akoestisch undersiik hat utwiist dat de waarden akseptabel binne. Mar foar wie? Neffens de norm as fan de bewenners? Boppedat bin der net echte mjittingen west mar is het een model wer Zwarte Haan blykber yn thus heard. Mar is dat wol een goeie fergelyking?

Kin it College antwurd jaan op de stelling dat der net echt mjitten is op lokaasje en werom net?

Oars leit it mei de ferkears situaasje by Swarte Hoanne en rint ek as een reade tried troch dit plan hinne. Dus dat undrsiik moet der komme. De bewenners wolle wol graach meitinke yn de ontwikkeling hjir fan en sjoche sels wol oplossingen sadat de oerlest foar hun akseptabel is. Mar we fregje us wol af of dat realistysk is en halde wy us sels net foar de gek.

We binne eigenlijk foar it plan om der rekreasje te ontwikkeljen mar binnen ek foar de bewenners dy der ûnridlik oerlest fan hawwe en krije. Wy wrakselje mei dizze twa keuzes en wolle graag oan it ein fan de twadde termyn een skorsing oanfregje.

Us moasje behelst dus tiid keapje sadat der miskien een slimme oplossing komt wer alle partijen zich yn fine kin.”

Na alle reacties van raadsfracties gehoord te hebben, is er een schorsing aangevraagd en hebben we besloten de motie om te vormen tot een amendement. Het dictum hiervan was als volgt:

Stelt de vergadering voor in het bij dit voorstel gevoegde ontwerpbesluit de volgende wijziging aan te brengen:

1. Een verkeerstechnisch onderzoek uit te voeren wat bijdraagt aan de uitvoering van het project Recreatieve voorzieningen Zwarte Haan.
2. Een verklaring van geen bedenkingen pas wil afgeven wanneer het verkeerstechnisch onderzoek is afgerond en er een raadsvoorstel ligt van een gedragen verkeerstechnische oplossing met de financiële consequenties.
3. Het agendapunt Recreatieve voorzieningen Zwarte Haan opnieuw te agenderen voor 1 oktober 2021.

Alle raadsfracties hebben unaniem ingestemd met dit amendement. Een mooi proces waarbij SAM de regie voerde. De bewoners waren erg blij met dit besluit.